FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL FREMSAT DEN 31. JANUAR 1978 [1]

Høje Ret.

Sagsøger i hovedsagen har en virksomhed i Italien, som producerer æg og opdrætter fjerkræ. Den sælger såvel æg som daggamle kyllinger og kornfedet fjerkræ. Virksomheden er beliggende på et grundstykke på tre hektar, som delvis indehaves af sagsøger og delvis er forpagtet, og som for en dels vedkommende opdyrkes, men ikke med tilstrækkeligt udbytte til driften, hvorfor det er nødvendigt at købe supplerende foder.

Efter sagsøgers oplysninger er den slags bedrifter inden for socialforsikringens rammer altid blevet anset for landbrugsbedrifter. Dette er åbenbart sket i henhold til den i Codice Civile's artikel 2135 indeholdte definition, hvis fortolkning imidlertid — netop med henblik på bedrifter af den her foreliggende art — ikke er ensartet i retspraksis. I overensstemmelse hermed blev der angiveligt betalt socialforsikringsbidrag for de i bedriften beskæftigede arbejdere efter den for landbruget gældende lavere sats til Servizio agricoli unificati, som i øvrigt finder dette korrekt.

Efter moderniseringen af bedriften har Instituto nazionale della previdenza sociale derimod krævet, at der betales bidrag efter den høje sats, som gælder for industrien. Det har gjort gældende, at fjerkræopdræt kun er husdyropdræt i den i Codice civile's artikel 2135 forudsatte betydning, når det er forbundet med dyrkningen af jorden, altså er en accessorisk landbrugsvirksomhed, men derimod ikke, hvis det nødvendige foder indkøbes.

Sagsøger har anlagt sag mod Istituto nazionale med påstand om, at det anerkendes, at sagsøger med hensyn til socialforsikringsbidragene anses som landbrugsbedrift og skal betale bidragene til Servizio contributi agricoli. Til støtte herfor påberåber sagsøger sig den italienske lov nr. 419 af 3. maj 1971 om anvendelse af fællesskabsforordningerne nr. 1619/68 (EFT 1968, s. 48., org.ref. ABl. L 258 af 21. 10. 1968, s. 1) og nr. 95/69 (EFT 1969 (I), s. 6; org.ref. ABl L 13 af 18. 1. 1969, s. 13) om handelsnormer for æg, hvorefter spørgsmålet afgøres efter antallet af beskæftigede personer. Herudover henviser sagsøger til en udtalelse af 24. oktober 1972 fra statsrådet om behandling af fjerkræavlsbedrifter inden for socialforsikringens rammer. Ifølge denne udtalelse skal dyreopdræt i almindelighed og altså også fjerkræopdræt anses som kvægopdræt i den i Codice civile's artikel 2135 forudsatte betydning.

Sagsøger anser det som særlig vigtigt, at der i denne udtalelse også er henvist til EØF-traktatens artikel 38 og den hertil knyttede liste over landbrugsprodukter. Også efter sagsøgers opfattelse skal spørgsmålet, om der foreligger en landbrugsbedrift, besvares under hensyntagen til interessen i fællesmarkedets ensartethed, hvorved anvendelsen af fællesskabsretlige definitioner, og ikke mindst hensyntagen til visse regler i den afledte fællesskabsret, er afgørende. Sagsøger finder ikke blot løsningen af dette spørgsmål vigtigt af den grund, at bidragspligten til socialforsikringen er afhængig heraf, men også fordi tildelingen af andre fordele, f.eks. inden for skatte- eller støtteområdet eller lempelser i forbindelse med bankkredit, nedsættelse af prisen på brændstof, elektrisk energi og forurening er afhængig heraf. Den omtvistede kvalificering er således afgørende for de her omhandlede bedrifters konkurrenceforhold.

Den ret, hvorved sagen er anlagt, har, efter at Servizio contributi agricoli unificati er blevet procestilvarslet, ved kendelse af 19. maj 1977 udsat sagen og

1 — Oversat fra tysk.

i henhold til EØF-traktatens artikel 177 anmodet Domstolen om en præjudiciel afgørelse.

I forelæggelseskendelsen anmodes der om en fortolkning af EØF-traktatens artikel 38, stk. 1, 3 og 4 i forbindelse med dens bilag II (liste omhandlet i EØF-traktatens artikel 38) og af forordning nr. 70 af 14. juni 1966, offentliggjort i Amtsblatt 112 af 24. juni 1966, med henblik på følgende afsnit:

Ved en landbrugsbedrift forstås en stedligt begrænset økonomisk enhed, som er under en enhedsledelse, og som fremstiller: korn, grønsager . . ., og hvis dyrehold består af: hornhvæg, enhovede dyr, får, geder, svin, høns, andet fjerkræ, kaniner, opdrætsvildt, kokoner, bier og daggamle kyllinger (artikel 2, litra a) og bilag I) — begrebet landbrugsbedrift omfatter også virksomheder med et dyrket areal på under en hektar, herunder virksomheder uden dyrket areal (artikel 3, litra a) og b);

og forordning (EØF) nr. 91/66 af 29. juni 1966, EFT 1965-1966, s. 99; org.ref. Amtsblatt der Europäischen Gemeinschaften 121 af 4. juli 1966 med hensyn til følgende afsnit:

»En landbrugsbedrift er en stedligt begrænset teknisk-økonomisk enhed, som er under en enhedsledelse, og som fremstiller korn . . ., haner og høner, andet fjerkræ . . . og daggamle kyllinger«.

Domstolen anmodes desuden om at besvare nedenstående præjudicielle spørgsmål:

1 a) Gælder begrebet landbrugsbedrift, som det er lagt til grund i traktaten under udtrykkelig henvisning til de produkter, hvis fremstilling er målet og grundlaget for den erhvervsmæssige virksomhed, hvilken virksomhed forordningerne præciserer således, at den ikke nødvendigvis skal være knyttet til jord (der henses til landbrugsbedrifter med et dyrket areal på under 1 hektar og landbrugsbedrifter uden dyrket areal), kun inden for EØF's institutioner, og binder det derfor ikke medlemsstaterne, der således frit kan bestemme indholdet af begrebet landbrugsbedrift efter andre kriterier, som endog kan stride mod dem, der er fastlagt i Rom-traktaten og i de nævnte forordninger?

1 b) Har Fællesskabet fastlagt et fælles begreb »landbrugsbedrift« med gyldighed i de enkelte medlemsstater med henblik på afgrænsninger af denne type bedrifter, og er medlemsstaterne således forpligtet til at benytte de begreber, som anvendes af traktaten og de nævnte forordninger, ved afgrænsningen af de landbrugsbedrifter, på hvilke der herefter — også på området for den sociale sikring — skal ske anvendelse af de principper, som er vedtaget af Fællesskabet og optaget i de forskellige nationale retsordener?

— I tilfælde af et bekræftende svar på spørgsmål 1 b):

2 a) Kan de enkelte medlemsstater vedtage undtagelsesbestemmelser eller følge en afvigende praksis?

2 b) Er begrebet landbrugsbedrift, som det er lagt til grund i traktaten og forordningerne, bindende, og kan det anvendes umiddelbart i den italienske retsorden med henblik på de mål, der er opstillet af fællesskabsreglerne og i den nævnte italienske retsorden?

— I tilfælde af et bekræftende svar på spørgsmål 2 b):

3 a) Har begrebet landbrugsbedrift, som det er fastlagt af EØF og optaget i de enkelte medlemsstaters retsordener, skabt subjektive rettigheder for de enkelte som landbrugsbedrifter definerede virksomheder, som er forbundet med denne betegnelse, og som de nationale retter skal beskytte?

— I tilfælde af et bekræftende svar på spørgsmål 3 a):

4 a) Modsvares de subjektive rettigheder af medlemsstaternes pligt til ikke at pålægge landbrugsbedrifterne byrder, som ifølge de nationale retsordener i hvert fald er fremmede for en landbrugsbedrift defineret efter kriterierne i traktaten og fællesskabsforordningerne, og som i hvert fald bevirker, at der, også på området for den sociale sikring, sker forskelsbehandling af italienske landbrugsbedrifter med fjerkræavl i forhold til bedrifter i Fællesskabets øvrige medlemsstater?

Ved overvejelsen af, hvorledes der skal tages stilling hertil, er det nok hensigtsmæssigt at behandle de i spørgsmålene nævnte problemer i nedenstående rækkefølge. Først må det undersøges, hvad der ligger i begrebet »landbrugsbedrift« efter EØF-traktaten og den afledte fællesskabsret. Herefter må det spørges, om dette begreb også er bindende for medlemsstaterne og gælder umiddelbart forstået således, at der af begrebet kan udledes individuelle rettigheder med hensyn til klassificeringen af bedrifterne. Væsentligt er det desuden, om dette også gælder inden for socialforsikringens område. Endelig må der også gås ind på nogle betragtninger, som er fremsat af sagsøger til støtte for hans tese, og som vedrører forbudet mod forskelsbehandling, formålene i artikel 39 i EØF-traktaten og dennes bestemmelser om støtte (artikel 92 ff).

1. En udtrykkelig definition af begrebet »landbrugsbedrift« findes overhovedet ikke i traktaten. Nogle elementer kan dog udledes af denne, nemlig af anden del, afsnit II, som gør det muligt at fastslå, hvilket begreb traktaten tilsyneladende går ud fra.

I denne henseende træder artikel 38 i forgrunden, og den bestemmer, at fællesmarkedet tillige omfatter landbruget og handelen med landbrugsvarer; den giver en definition af landbrugsvarer og henviser med hensyn til enkeltheder til listen i bilag II. Heraf kan det udledes, at der med begrebet »landbrug« menes producenterne af de nævnte varer. Herefter er det også klart — fisk og kvægopdræt er nemlig også uden videre nævnt i den righoldige liste — at dyrkning af jord ikke er noget uundværligt moment.

En vis bekræftelse heraf findes herudover i EØF-traktatens artikler 39 og 42. Når begreberne »landbrugets produktivitet« og »landbrugsproduktionen« spiller en væsentlig rolle i artikel 39, der beskriver formålene for den fælles landbrugspolitik kan det også udledes heraf, at der ved landbrug skal forstås produktion af bestemte varer, nemlig de i artikel 38 nævnte. Ifølge artikel 42 finder kapitlet om konkurrence kun anvendelse på produktionen af og handelen med landbrugsvarer, i det omfang Rådet beslutter dette.

Denne bestemmelse kan ligeledes kun vedrøre producenterne af de i artikel 38 nævnte varer.

Dermed er imidlertid også alt sagt, som efter traktaten kommer i betragtning med hensyn til den her relevante definition.

2. Det forholder sig anderledes med den afledede fællesskabsret, i hvilken der findes en hel række definitioner, som til dels er ret detaljerede. Nogle af dem er anført i forelæggelseskendelsen; adskillige andre blev desuden nævnt under retsforhandlingerne.

Af de bestemmelser, der kommer i betragtning her, kan man anføre i rækkefølgen for deres bekendtgørelse:

— Rådets forordning nr. 79/65 af 15. juni 1965 om oprettelse af et informationsnet for landøkonomisk bogføring til belysning af indkomstforhold og driftsøkonomiske forhold i landbruget i Det europæiske økonomiske Fællesskab (artikel 4) (EFT 1965-

1966, s. 63; org.ref. ABl. 1965 af 23. 6. 1965, s. 1859);

— Rådets forordning nr. 70/66 af 14. juni 1966 om gennemførelse af en ejendomsordning inden for rammerne af et program til undersøgelse af landbrugsbedrifternes struktur (artiklerne 2 og 3) (ABl. 1966 af 24. 6. 1966, s. 2065);

— Kommissionens forordning nr. 91/66 af 29. juni 1966 om udvælgelse af regnskabsførende bedrifter med henblik på at konstatere indkomstforhold i landbrugsbedrifter (artikel 1) (EFT 1965-1966, s. 99; org.ref. ABl. 1966 af 4. 7. 1966, s. 2249);

— Rådets direktiv nr. 72/159 af 17. april 1972 om modernisering af landbrugsbedrifter (artikel 2) EFT 1972, s. 212; org.ref. ABl. L 96 af 23. 4. 1972, s.1);

— Rådets direktiv nr. 75/108 af 20. januar 1975 om tilrettelæggelse af en strukturundersøgelse i 1975 inden for rammerne af et program til undersøgelse af landbrugsbedrifternes struktur (artikel 2) (EFT L 42 af 15. 2. 1975, s. 21);

— Rådets direktiv nr. 75/268 af 28. april 1975 om landbrug i bjergområder og i visse ugunstigt stillede områder (artikel 6) (EFT L 128 af 19. 5. 1975, s. 1);

— Kommissionens beslutning nr. 75/682 af 2. oktober 1975 om fastlæggelse af definitionerne i forbindelse med listen over »kendetegn« og listen over »landbrugsprodukter« med henblik på en strukturundersøgelse 1975 inden for rammerne af et program til undersøgelse af landbrugsbedrifternes struktur (EFT L 301 af 20. 11. 1975, s. 8);

— Rådets forordning nr. 1035/76 af 30. april 1976 om gennemførelse af en undersøgelse af faste arbejdstageres indtjening inden for landbruget (artikel 2) (EFT L 118 af 5. 5. 1976, s. 3) samt

— Rådets forordning nr. 3228/76 af 21. december 1976 om tilrettelæggelse af en undersøgelse af landbrugsbedrifternes struktur i 1977 (artikel 3) (EFT L 366 af 31. 12. 1976, s. 1). (EFT 1965-1966, s. 99; org.ref. ABl. 1966 af 4. 7. 1966, s. 2249).

Det er imidlertid vigtigt, at der på ingen måde findes ensartede definitioner i disse bestemmelser. Man kan blot sammenligne — jeg vil ikke på nuværende tidspunkt godtgøre dette i enkeltheder med citater — på den ene side forordningerne nr. 70/66, 91/66, 3228/76 og direktiv nr. 75/108 og på den anden side forordning nr. 1035 og direktiv nr. 75/268. Herudover er det væsentligt, at visse af disse bestemmelser udtrykkeligt giver den nationale lovgiver beføjelse til at formulere de nødvendige definitioner eller fastlægge supplerende bestemmelser og kriterier (se f.eks. direktiverne nr. 72/159 og nr. 75/268).

Det ville følgelig være urigtigt at antage, at der af den afledte fællesskabsret kan udledes et ensartet begreb »landbrugsbedrift« med en definition, som står fast en gang for alle, og det kan derfor ingenlunde siges, at dyrkningen af jord ikke har nogen betydning for en således fastslået definition.

3. Efter disse to indledende resultater, som nås uden vanskeligheder, vil jeg gå over til at undersøge det ligeledes forelagte spørgsmål, om de fællesskabsretlige definitioner af begrebet »landbrugsbedrift« for så vidt de eksisterer, er bindende for medlemsstaterne i kraft af en umiddelbar gyldighed, som skaber individuelle rettigheder for de enkelte. Mine bemærkninger desangående kan — af grunde, som senere vil forekomme indlysende — gøres meget kortfattede.

Hvad angår den anførte afledte fællesskabsret, ville jeg mene, at et bekræftende svar på det første spørgsmål ikke kan udelukkes, i hvert fald for så vidt der er tale om klare og entydige bestem-

melser, der ikke giver medlemsstaterne nogen skønsbeføjelse.

Hvad derimod angår det begreb, som ligger til grund for EØF-traktatens artikler 38, 39 og 42, er besvarelsen af det stillede spørgsmål afhængig af, hvilke områder begrebet dækker. Dette punkt må straks uddybes. Desuden er det under alle omstændigheder vigtigt at fastslå, om de bestemmelser, hvori begrebet gentages, eller for hvilke det har betydning, som følge af deres dispositive indhold gælder umiddelbart og danner grundlag for individuelle rettigheder for de enkelte.

Efter min opfattelse er det påkrævet at sige mere om dette spørgsmål i det foreliggende tilfælde.

4. Herefter vil jeg gennemgå det, som efter min opfattelse må anses som kernen i forelæggelseskendelsen, nemlig spørgsmålet, om det fællesskabsretlige begreb »landbrugsbedrift« — for så vidt dets eksistens kan godtgøres — også er bindende for den nationale socialforsikringsret, når der i denne — som i Italien — sondres mellem landbrugsbedrifter og andre bedrifter.

Denne opfattelse forsvares som bekendt af sagsøger i hovedsagen. Sagsøger henviser til, at der inden for hans virksomhedsområde — ægproduktion og fjerkræopdræt — findes to fælles markedsordninger (forordningerne nr. 2771/75 og 2777/75 (EFT L 282 af 1. 11. 1975, s. 49 og 77). Det må derfor antages, at lovgivningskompetencen inden for denne sektor fuldstændigt er overført til Fællesskabet, og at medlemsstaterne ikke har nogen tilsvarende beføjelse til at udstede regler med indflydelse på æg- og fjerkræmarkedet. Til støtte for sin opfattelse henviser sagsøger til Domstolens praksis. Herefter er det interessant at bemærke, at man i sag 34/70 (Syndicat national du commerce extérieur des céréales m.fl. mod Office national interprofessionnel des céréales og den franske landbrugsministers, dom af 17. 12. 1970, Sml. 1970, s. 287) understregede, at begrebet »enhver indehaver« skulle tillægges fællesskabsretlig betydning, og at det i dommen i sag 131/73 (Grosoli, dom af 12. 12. 1973, Sml. 1973, s. 1555) blev betonet med henblik på et fællesskabstoldkontingent for frosset oksekød, at medlemsstaterne ikke er bemyndiget til at fastsætte regler for anvendelsesformålet, og at der derfor ikke kan fastsættes nationale begrænsninger for salget af det nævnte produkt.

Lad mig straks nævne, at disse argumenter ikke har overbevist mig.

Dernæst er det vigtigt, og hermed henviser jeg til begreberne i den afledte fællesskabsret, at disses rækkevidde er begrænset til de forskellige ordningers indhold. Dels siges dette udtrykkeligt i de fællesskabsretsakter, som kommer i betragtning, dels kan det utvivlsomt udledes heraf. Jeg henviser her blot til forordningerne nr. 70/66, 91/66 og 3228/76 samt direktiverne nr. 72/159 og 75/108.

Hvor denne begrænsning af definitionen til kun at gælde den ordning, hvori den findes, ikke helt klart fremgår af ordningen selv, gælder efter min opfattelse i det mindste det, som kan udledes af traktaten angående det generelle begreb »landbrugsbedrift«.

Jeg mener nemlig, at det må lægges til grund, at dette begreb hovedsagelig kun er af betydning for ordningen inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, altså for de områder, som omhandles i afsnit II i anden del. Foreløbig er det tilstrækkeligt at henvise til traktatens artikel 38, stk. 2, hvorefter bestemmelserne vedrørende fællesmarkedets oprettelse finder anvendelse på landbrugsvarer, medmindre andet er bestemt i artiklerne 39-46.

Derfor finder jeg også det argument irrelevant, at det kun ved en anerkendelse af et fællesskabsretligt begreb er muligt på adækvat måde at anvende sådanne forordninger om tildeling af subven-

tioner til landbrugsbedrifter som de, der i 1969 og 1973 blev udstedt til fordel for det tyske og det nederlandske landbrug (Rådets forordning af 9. december 1969 (ABl. L 312 af 12. 12. 1969, s. 4) og Rådets forordning nr. 3141/73 af 19. november 1973 (EFT nr. 321 af 22. 11. 1973, s.1). Det må i denne henseende ikke glemmes, at der her var tale om to forordninger, som var udstedt inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik.

Af samme grund er sagsøgers henvisning til de to nævnte domme, navnlig til dommen i sag 43/70, ej heller til nogen hjælp. Det drejede sig også her om foranstaltninger, der var truffet inden for rammerne af en fælles markedsordning (interventionsordningen efter forordning nr. 1028/68), og det er derfor uden videre klart, at der måtte gælde et ens fællesskabsretligt begreb med hensyn til »indehaverne«, som medlemsstaterne ikke måtte ændre eller indsnævre.

Hvad særligt angår socialforsikringsretten — som det drejer sig om i hovedsagen — kan det klart udledes af traktatens system, at dens ordning og hermed fastlæggelsen af de nødvendige afgrænsningskriterier hovedsagelig tilkommer medlemsstaterne. Der kan i denne henseende henvises til EØF-traktatens artikel 118, som kun nævner et snævert samarbejde — og ingen standardisering eller harmonisering — mellem medlemsstaterne på det sociale område, og hvorefter der desuden efter Kommissionens udsagn endnu ikke er udstedt nogen fællesskabsregler. Der kan tillige henvises til traktatens artikel 51, som, idet den kun nævner en koordinering af den sociale sikringsret til lettelse af arbejdskraftens frie bevægelighed, forudsætter, at der fortsat gælder forskellige nationale socialforsikringssystemer. I overensstemmelse hermed tales der i præamblen til forordning nr. 1408/71 (EFT 1971 (II), s. 366, org.ref. ABl. L 149 af 5. 7. 1971, s. 2) om forskelle, der stadig består mellem de enkelte medlemsstaters lovgivning om social sikring. Herudover sigter forordningen hovedsagelig på ydelser fra socialforsikringen og på, at retstab undgås i den forbindelse, mens bidragene kun omhandles inden for et begrænset område, som f.eks. i artikel 91, hvorefter der ikke kan pålægges en arbejdsgiver højere bidrag som følge af, at hans bopæl eller hans virksomheds hjemsted findes i en anden end den kompetente medlemsstat.

Efter de hidtidige betragtninger kan det hermed fastslås, at det »landbrugsbedrift«-begreb, der kan udledes af fællesskabsretten, ikke er afgørende for socialforsikringen, hvis regulering principielt tilkommer medlemsstaterne. Dette kan måske få virkninger for de af de fælles markedsordninger omfattede bedrifter, da deres produktionsomkostninger påvirkes, alt efter hvorledes de kvalificeres. Men Kommissionen har ret, når den udtaler, at en sådan situation ikke kan sammenlignes med de tilfælde, der er prøvet i Domstolens praksis (f.eks. i sag 77/76, Firmaet Brdr. Cucchi mod Avez S.p.A., dom af 25. 5. 1977, Sml. 1977, s. 987) med hensyn til nationale foranstaltninger, som har øjeblikkelig og tilsigtet virkning på prisdannelsen og, netop fordi de griber ind i de fællesskabsretlige prisdannelsesmekanismer, må vurderes ud fra fællesskabsretten og dennes krav.

5. Hermed er tilfældet dog ikke undersøgt til bunds. Som jeg allerede har sagt, bør der tværtimod foretages en prøvelse af nogle yderligere betragtninger, som sagsøger i hovedsagen har fremsat til støtte for sin opfattelse, og hvorefter der eksisterer et begreb »landbrugsbedrift«, som er ens og bindende for medlemsstaterne. Sagsøger har anført, at enhver anden konklusion medfører risiko for betydelig forskelsbehandling; sagsøger har gjort gældende, at målene i artikel 39 ville blive krænket, dersom man overlod det til medlemsstaterne at foretage den nødven-

dige afgrænsning og dermed en differentiering af socialforsikringsbidragene, og sagsøger har forsvaret den opfattelse, at en sådan differentiering kun kan tillades inden for rammerne af støttereglerne i artikel 92 samt under iagttagelse af forudsætningerne heri.

Hertil må der efter min mening gøres følgende bemærkninger:

a) Hvad først angår henvisningen til forbudet mod forskelsbehandling, kan man ikke påberåbe sig artiklerne 7 og 40, stk. 3.

Artikel 7 forbyder al forskelsbehandling, der udøves på grundlag af nationalitet. Den italienske socialforsikringsret indeholder ingen sådan sondring. For så vidt som bedriften behandles forskelligt, alt efter om jorden dyrkes eller ej, har dette åbenbart intet at gøre med nationaliteten.

For så vidt som visse italienske bedrifter behandles anderledes end bedrifter i andre medlemsstater, er dette en følge af den nationale rets begrænsede gyldighed og af det forhold, at fællesskabsretten ikke tilstræber nogen standardisering af socialforsikringsretten. Dette kan i øvrigt i alle tilfælde indvirke på beregningen af bidragenes størrelse helt uafhængigt af det her relevante kvalificeringsspørgsmål.

Traktatens artikel 40, stk. 3 foreskriver, at den fælles ordning skal begrænses til forfølgelsen af de i artikel 39 anførte mål og udelukke enhver form for forskelsbehandling af Fællesskabets producenter eller forbrugere. Den gælder således kun for den fælles markedsordning. Det kan højst antages, at reglen også er rettet til medlemsstaterne, i det omfang statslige organer udøver funktioner inden for den fælles markedsordning, for så vidt som et nationalt interventionssystem supplerer en fælles markedsordning, eller statslige foranstaltninger med et bestemt sigte indvirker på fælles markedsordninger og griber ind i deres funktion. Jeg kan i denne henseende henvise til dommene i sagerne 51/74 (Van der Hulst's Zonen mod Produktschap voor Siergewassen, dom af 23. 1. 1975, Sml. 1975, s. 79) og 60/75 (Russo mod Azienda di Stato per gli Interventi sul Mercato Agricolo, dom af 22. 1. 1976, Sml. 1976, s. 46) og til mit forslag til afgørelse i sag 52/76 (Benedetti mod Munari F.lli. s.a.s., dom af 3. februar 1977, Sml. 1977, s. 163). Det forekommer mig klart, at der ikke foreligger en sådan sammenhæng i forbindelse med en ordning, der er vedtaget inden for rammerne af de områder, der er forbeholdt medlemsstaterne, og at der for så vidt kun kan tales om en indvirkning på produktionsomkostningerne for produkter, der er omfattet af en fælles markedsordning.

Længere rækker vel heller ikke en påberåbelse af det almindelige ligebehandlingsprincip, som også er forankret i den italienske forfatning, og som der er taget hensyn til i de forenede sager 117/76 og 16/77 (Ruckdeschel & Co. og Hansa-Lagerhaus Ströh & Co. mod Hauptzollamt Hamburg-St. Annen og Diamalt AG mod Hauptzollamt Itzehoe, dom af 19. 10. 1977) med henblik på en fællesskabsregulering i forbindelse med en fælles markedsordning. Herefter gælder det kun, at analoge situationer ikke må behandles forskelligt, når der ikke foreligger et objektivt grundlag herfor. Det kan i tilfælde som dem, der blev behandlet i de omtalte retssager, hvor det drejer sig om en foranstaltning med hensyn til produkterne, betyde, at lignende produkter ikke må begunstiges på afgørende måde. Men dette udelukker ikke, at der i forbindelse med en anden slags bestemmelser f.eks. vedrørende beregningen af socialforsikringsbidrag, der er knyttet til virksomheder, ved fastsættelsen af byrden tages hensyn til størrelse og struktur samt til forhold som jordens udnyttelsesgrad. I denne sammenhæng finder jeg det i hvert fald ikke nødvendigt, at alt, hvad der anses som landbrugsvirksomhed i henhold til

landbrugsretten, skal behandles ens inden for socialforsikringens rammer.

b) Sagsøger gør herudover gældende, at bestående fællesskabsretlige begreber skal lægges til grund i overensstemmelse med medlemsstaternes pligt efter traktatens artikel 5, da der er tvivl med hensyn til fortolkningen af italiensk ret, nemlig artikel 2135, Codice civile. Sagsøger henviser også til, at den af det sagsøgte Istituto foretagne kvalificering af sagsøgers bedrift som ikke-landbrugsmæssig i forskellige henseender medfører større byrder, hvilket ikke stemmer overens med målene i artikel 39. Hertil må det først og fremmest siges, at der kun er mulighed for at lægge et fællesskabsretligt begreb til grund — i den foreliggende sammenhæng findes der ikke en gang et enhedsbegreb — inden for de sektorer, for hvilke den pågældende definition er udarbejdet. Dette er imidlertid — som vi har set — ikke tilfældet med begrebet »landbrugsbedrift« på socialforsikringsrettens område.

Hvad derimod angår henvisningen til EØF-traktatens artikel 39, hvis litra a) taler om forøgelse af landbrugets produktivitet, fremme af den tekniske udvikling, rationalisering af landbrugsproduktionen og bedst mulig anvendelse af produktionsfaktorerne, forekommer det mig tvivlsomt, om disse mål virkelig skades ved den sagsøgende bedrifts kvalificering inden for den italienske socialforsikringsret, hvortil jeg må begrænse mig. Men herudover finder jeg det forhold af betydning, at der er tale om et mål, som skal forfølges med den fælles *landbrugs*politik, og som kun er ét blandt flere mål, som ikke alle kan gennemføres på samme tid og med samme virkning. Jeg finder det derfor vanskeligt på grundlag af den nævnte bestemmelse at fastslå, at en national norm, som er udstedt på et af de områder, der er forbeholdt medlemsstaterne, ikke finder anvendelse. Dersom fællesskabsinteresser virkelig skulle være truet, ville det tværtimod til beskyttelse af disse være hensigtsmæssigt at gå frem efter proceduren i EØF-traktatens artikel 169.

c) Jeg må indrømme, at jeg ikke forstår meningen med sagsøgers henvisning til traktatens bestemmelser om støtte (artikel 92 ff). Jeg kan i hvert fald ikke indse, hvilken interesse sagsøger har i at påberåbe sig denne regel, idet han, dersom normen virkelig var relevant, og der forelå en overtrædelse af den, højst kunne opnå at forhindre, at andre bedrifter, der efter italiensk ret skal anses som landbrugsmæssige, kan nøjes med at betale de lavere bidrag, men ikke, at han også selv kan nyde godt heraf.

Jeg vil bortset herfra i denne sammenhæng også fremhæve, at sagsøgers henvisning til dommen i sag 173/73 (den italienske regering mod Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, dom af 2. 7. 1974, Sml. 1974, s. 709) ikke forekommer mig relevant, fordi der her var tale om et andet sagsforhold. Det drejede sig faktisk i den pågældende sag om delvis nedsættelse af de offentlige byrder, som påhviler virksomhederne inden for en særlig industrisektor, og fritagelse for byrder, nemlig for sociale bidrag til familietilskud, som fulgte af den normale anvendelse af det almindelige skatte- og afgiftssystem. Den pågældende ordning blev derfor vurderet ud fra traktatens artikel 92. I det foreliggende tilfælde skal det derimod konstateres, om der er skabt en særlig ordning for landbruget inden for rammerne af socialforsikringen. Jeg kan ikke se, hvorledes man skulle kunne tale om en af statsmidler ydet støtte i forbindelse med den særlige beregning af bidragssatserne. I særdeleshed forstår jeg ikke, hvorledes principperne og bestemmelserne i artikel 92 ff kan få indvirkning på afgrænsningen af denne særordning, der fører til udelukkelse af sagsøger. Der kan ikke udledes noget af artikel 92 til støtte for det i hovedsagen fremsatte krav.

6. Efter min opfattelse bør de af Tribunale civile di Roma stillede spørgsmål besvares som følger:

I fællesskabsretten findes der ingen almindelig definition af begrebet »landbrugsbedrift«, som gælder på alle områder. Overalt hvor fællesskabsdefinitionerne — såvel de, der kan udledes af traktatens artikel 38, som de, der er formuleret i særforordninger på landbrugsområdet — ikke er bindende, navnlig på socialforsikringens område, kan medlemsstaterne følgelig selv frit fastlægge et sådant begreb og herunder anse bedrifter som industrivirksomheder, selv om de fremstiller varer, som ifølge traktaten er landbrugsvarer.